

כשכאוו לרגל הארץ, התגבר היצר עליהם לומר: לנצח עם רב
קזה וגבורים פאלו, צריף לזה זכות גדול ונורא, אכל לא לאנשים
כמונו, שזה מקרוב עשינו העגל, וגם בשר תארו.

15 ויהם פלב את העם אל משה (שם ל): וכפרוש רשיי שהשתיקם, שאמר (שם):
וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם? והלוא קרע לנו את הים והוריד לנו
את הפן וכו', וכוונתו: אלו בא הקדוש ברוך הוא עמנו בדין, לא היה נקרע
לנו הים ולא הוריד הפן, כי גם בים היה שלא פראוי, כמה דכתיב (תהלים
107): וימרו על ים בים סוף, וכן על הפן היה מתחלה תלנה, וכן כל אותו
20 העת עד כעת ונקמו שאמר משה רבנו, עליו השלום, אחר כך (במדבר יד,
15): סלה נא לעזון העם הזה בגדל חסדך, וכאשר נשאתה לעם הזה ממצרים
ועד הנה, ואף כעת עלה נעלה לארץ ישראל כמו שאמר משה, וירשנו
אותה כאשר נבא שם.

והאנשים אשר עלו עמו אמרו, לא נוכל לעלות אל העם (שם יג, לא): והינו,
15 אפלו לעלות לא נוכל, כמו שאמרו מתחלה (שם יג, כט): עמלק
יושב בארץ הנגב והחמי וגו' כי חזק הוא ממנו (שם): כככול אינו יכול
להוציא את בליו משם, וכוונתם: אימתי הקדוש ברוך הוא מגרש את
האמה? כשמוצא אתה שהיא טובה הימנה, הוא נותן להם פח לכלותם
וההוריש את מקומם, אכל כגון אנו, שאנו חוטאים גדולים בעגל ובכשור
20 ותאנה, לא כלה עבוננו אמות גדולות פאלו, ומה שהבטיח הקדוש ברוך
הוא לתת לנו את הארץ, הוא דוקא אם היינו זכאים בגדר צדיקים, היה
מגרש מפנינו האויב, וזהו נותן לנו רשות להשימדם.

והנה על שתי הטענות האלו השיבו יהושע * וכלב
ועל טענה הראשונה, שאתם אומרים, שהבטחת
35 הקדוש ברוך הוא בנתינת הארץ היא דוקא אם נהיה צדיקים, היא טעות
מעקר. הקדוש ברוך הוא אינו מדקדק על האדם לומר: אושיעך רק באופן
שתייה צדיק, רק אומר לו: לא אושיעך אם תהיה מורד, חס ושלום, ולזה
סימו יהושע וכלב ואמרו (שם ט): אף בה' אל תמרדו. וכל זמן שאין אדם
מורד בהקדוש ברוך הוא לעקר מצותיו כבונה, יוכל לקנות לכל טוב.

40 ועתה נבאר מה שכתבנו בתחלה, שמין יצר הרע הזה של מרגלים נמצא גם
אצלנו. והוא, דאם נבא לאיש הישראלי ונאמר לו: אתה מאמין שיש
שכר גדול למקמי התורה? ישיב לך: בודאי, אני מאמין באמונה שלמה,
שיפה שעה אחת של קרת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה. ואם
תאמר לו: אם כן, למה אתה מתרפה מלמוד התורה, ועל ידי זה בא
45 ממילא רפיון גדול לקיים המצוות? ישיב לך: אמת, אשרי מי שזכה ללמוד
התורה ולקיים מצותיה, ויופה בזה לענן גדול של חיי העולם הבא, אבל
מי יוכל לזכות לזה, אם לא אנשים יחידים בעולם, כי לזה צריך להפקיר
כל כחות הגוף, ולא יהיו חיי חשבונן אצלו פלל, דהינו שצריך לפרש מכל
עניני העולם ולישב בבית המדרש יום ולילה, ויהיו כל מחשבותיו דבוק
50 בה' ובתורתו. ולהנהיגה כזו צריך להיות איש קדוש. איש כזה זוכה לגן
עדן, אכל לא אנשים פשוטים כמוני.

ועל דרך הפשט, פנת עטיפת הציצית הוא להורות
לאדם זכירת כל המצוות בראית התכלת, כמו שאמר (במדבר טו, ט): "וראיכם אתו
וזכרתם את כל מצוותי". וכיצד התכלת מורה על זכירתם, יוכן כמה שאמרו רבותינו
1 ו"ל (מילין טו, ב): דתניא, היה רבי מאיר אומר: מה נשתנה ה' התכלת מכל צבעונים?
מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה ל' לכסא הכבוד. שאמר
(שמות כד, ט): "ותחת ורגליו כמעשה לבנת הספיר" וגומר, וכתיב (יחזקאל ב, ט): "כמראה
אכן ספיר דמות כסא". עד כאן לשונו.

ועם היות שהמאמר הזה יש בו טוד, כמו שפרשו בסוף פרשת שלח לך (קט"ו,
6), מכל מקום לפי הפשט ירמוז על מהצב הנשמות שהם מכסא הכבוד,
10 באמרו ו"ל (ע' טיקוט טו, ב, קד, ב): נשמתם של צדיקים תצוכות מתחת כסא הכבוד.
וכאשר יזכר האדם שרש נשמתו, שהיא מהכסא, ושם תשוב נשמתו, כדכתיב (קט"ו
י, ט): "והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה", ו'הכסא' עולה כמנין 'אלהים' - יבוא
לקיים המצוות, ויתקדש בקדש העליונים, ויפרש מתחת העולם. והו (במדבר טו, טז-טז):
"ולא תתורו אחר ללבכם ואחרי צינכם אשר אתם זנים אחריהם, למען תזכרו וגו'
15 והייתם קדשים לאלהיכם". והפנה באמרו 'אלהיכם': שבו תהיו זכרים בסוף, אחר
כליון החמר. ואלהים הוא שורה בכסא, ושם השופים האומרים 'קדוש'. ואפשר
שמנה השעם היה בדם חלזון, שחלזון היה יוצא פעם אחת לשבעים שנה, כדפרשו
רבותינו ו"ל (מנחות מד, ב), והוא לרמוז (שם ט, ט): "ימי שנותינו בהם שבעים שנה".

י"א י"ב חכמה י"ג ו"ד ו"ה ו"ו ו"ז ו"ח ו"ט

רק בשכחת עצמנו הננו נשארים קטנים ושפלים, ושכחת עצמנו
10 היא שכחת גדלתנו. נשמתנו מקפת עולם ומלאו ומצגת אותו על בסיס
אחרותו העליון, ומשום כך היא בקרבה תמה וכוללת, ואין בה כלל אותם
הנגודים וההתקבחות השונים, הרגילים בנשמות עם ולשון. גוי אחד אנחנו,
אחד כבודו של עולם. זהו עמק טבענו הרוחני שיש בנו בכת, והדרך
ההיסטורית שלנו החולף את מהלכו בדרכים שונים, בדרכי אורה העוברות
15 בין הררי חשך וצלמות, הוא מדרוך אותנו להוציא את עמק טבע הרוחני
מן הכת אל הפעל.

5 ... גדולים אנחנו וגדולות
הנה משוגותינו ובשביל כך גדולות הן צרותינו, וגדולים גם תנחומותינו.
טעות יסודית היא התורה מכל היתרון שלנו, התדלון מההכרה של "אתה
בתרנו". לא רק משנים אנחנו מכל העמים, משנים ונבדלים בחיים
6 הסיסטרניים מצנינים, שאין דגמתם בכל עם ולשון, כי אם מעלים וגדולים
מאד מכל עם. אם נדע את גדלתנו אז אנו יודעים את עצמנו, ואם נשכח
את גדלתנו אנו שוכחים את עצמנו, ועם שישכח את עצמו בודאי הוא קטן
ושפיל.

אכן באמת זוהי טעות מעקרו. לא חיבה תורה לבעל הבית שילמד כל היסוד
וכל הלילה ולא יתעסק בעסק פלל, רק שיתעסק בעסק ויקבע עתים
לתורה. אכן זה צוה התורה, שיהיה העסק באמונה וכלי תרמית, כמו
55 שאמרו חז"ל (שבת לא): ששואלין לו לאדם: נשאת ונתת באמונה? קבעת
עתים לתורה? וכן בכל המצוות, כאשר נתבונן היטב נמצא, שלא התמירה
התורה פלל על האדם, והו מה דכתיב בקרא (מכה י, א): עמי מה עשיתי
לך ומה הלאתיך, ענה בי ורק העקר צריך להזהר שלא להיות, חס ושלום,
מורד במלכו של עולם, דהינו שלא לבטל, חס ושלום, בידים המצוות עשה
60 של תורה שלא לקימה, או לעבר בידים על הלאוין שבתורה. אכל אם איננו
מורד, בודאי יזכה למעלה באופן היותר נעלה.

אמרו רזון ח' ו"ה ו"ז